WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 17 września 2009 r.*

W sprawie C-347/08

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 68 WE i 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Landesgericht Feldkirch (Austria) postanowieniem z dnia 14 lipca 2008 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 28 lipca 2008 r., w postępowaniu:

Vorarlberger Gebietskrankenkasse

przeciwko

WGV-Schwäbische Allgemeine Versicherungs AG,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Rosas, prezes izby, A. Ó Caoimh, J. Klučka (sprawozdawca), U. Lõhmus i P. Lindh, sędziowie,

* Język postępowania: niemiecki.

rzecznik generalny: P. Mengozzi,
sekretarz: R. Şereş, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 1 lipca 2009 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu Vorarlberger Gebietskrankenkasse przez A. Wittwera, Rechtsanwalt,

— w imieniu WGV-Schwäbische Allgemeine Versicherungs AG przez A. Webera, Rechtsanwalt,

— w imieniu rządu austriackiego przez C. Pesendorfer oraz G. Kunnerta, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu niemieckiego przez M. Lummę oraz J. Kemper, działających w charakterze pełnomocników,

— w imieniu rządu hiszpańskiego przez J. Lópeza-Medela Básconesa, działającego w charakterze pełnomocnika,

— w imieniu rządu włoskiego przez I. Bruni, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez W. Ferrante, avvocato dello Stato,

— w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez A.M. Rouchaud-Joët oraz S. Grünheid, działające w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1).

2 Wniosek ten został złożony w związku z powództwem regresowym wniesionym przez Vorarlberger Gebietskrankenkasse z siedzibą w Dornbirn (Austria) (zwaną dalej

„VGKK") przeciwko WGV-Schwäbische Allgemeine Versicherungs AG z siedzibą w Stuttgarcie (Niemcy) (zwanej dalej „WGV-SAV").

Ramy prawne

Prawo wspólnotowe

Rozporządzenie nr 44/2001

3 Motywy 11–13 rozporządzenia nr 44/2001 przewidują:

„(11) Przepisy o jurysdykcji powinny być w wysokim stopniu przewidywalne i powinny zależeć zasadniczo od miejsca zamieszkania pozwanego, a tak ustalona jurysdykcja powinna mieć miejsce zawsze, z wyjątkiem kilku dokładnie określonych przypadków, w których ze względu na przedmiot sporu lub umowę stron uzasadnione jest inne kryterium powiązania. Siedziba osób prawnych musi być zdefiniowana wprost w rozporządzeniu celem wzmocnienia przejrzystości wspólnych przepisów i uniknięcia konfliktów kompetencyjnych.

(12) Jurysdykcja oparta na łączniku miejsca zamieszkania powinna zostać uzupełniona jurysdykcją opartą na innych łącznikach, które powinny zostać dopuszczone ze względu na ścisły związek pomiędzy sądem a sporem prawnym lub w interesie prawidłowego wymiaru sprawiedliwości.

(13) W sprawach dotyczących ubezpieczenia, umów zawartych pomiędzy konsumentami i z zakresu prawa pracy strona słabsza powinna być chroniona przez przepisy jurysdykcyjne dla niej bardziej korzystne niż przepisy ogólne".

4 Normy jurysdykcyjne ustanowione rozporządzeniem nr 44/2001 zebrane są w rozdziale II, złożonym z art. 2–31.

5 Artykuł 2 ust. 1 rozporządzenia, zawarty w sekcji 1 rozdziału II, zatytułowanej „Przepisy ogólne", stanowi:

„Z zastrzeżeniem przepisów niniejszego rozporządzenia osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane, niezależnie od ich obywatelstwa, przed sądy tego państwa członkowskiego".

6 Artykuł 3 ust. 1 tego rozporządzenia, wchodzący w skład tej samej sekcji, stanowi:

„Osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane przed sądy innego państwa członkowskiego tylko zgodnie z przepisami sekcji 2–7 niniejszego rozdziału".

7 W art. 8–14 sekcji 3 rozdziału II, zatytułowanej „Jurysdykcja w sprawach dotyczących ubezpieczenia", zawarte są normy jurysdykcyjne w sprawach ubezpieczeniowych.

8 Zgodnie z art. 8 tego rozporządzenia:

„Bez uszczerbku dla art. 4 i art. 5 pkt 5 w sprawach dotyczących ubezpieczenia jurysdykcję określa niniejsza sekcja”.

9 Artykuł 9 ust. 1 rozporządzenia stanowi:

„Ubezpieczyciel mający miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego może być pozwany:

a) przed sądy państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania;

b) w innym państwie członkowskim w przypadku powództw ubezpieczającego, ubezpieczonego lub uposażonego z tytułu ubezpieczenia — przed sąd miejsca, w którym powód ma miejsce zamieszkania; […]”.

10 Zgodnie z art. 11 ust. 2 tego rozporządzenia:

„Przepisy art. 8, 9 i 10 mają zastosowanie do powództw wytoczonych przez poszkodowanego bezpośrednio przeciwko ubezpieczycielowi, jeżeli takie bezpośrednie powództwo jest dopuszczalne".

Dyrektywa 2000/26/WE

11 Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2000/26/WE z dnia 16 maja 2000 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ubezpieczenia w zakresie odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych, zmieniająca dyrektywy Rady 73/239/EWG i 88/357/EWG (Dz.U. L 181, s. 65), w brzmieniu nadanym jej przez dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2005/14/WE z dnia 11 maja 2005 r. (Dz.U. L 149, s. 14, zwana dalej „dyrektywą 2000/26"), przewiduje w art. 3, zatytułowanym „Bezpośrednie prawo pozwania" [prawo do wytoczenia powództwa bezpośredniego]:

„Każde państwo członkowskie zapewnia, że stronom pokrzywdzonym [poszkodowanym], określonym w art. 1, w wypadkach w rozumieniu tego przepisu przysługuje bezpośrednie prawo pozwania zakładu ubezpieczeń ubezpieczającego [prawo do wytoczenia powództwa bezpośredniego przeciwko zakładowi ubezpieczeń ubezpieczającego] osobę odpowiedzialną w zakresie odpowiedzialności cywilnej".

12 Dla potrzeb definicji „osoby poszkodowanej" art. 2 lit. d) tej dyrektywy odsyła do art. 1 pkt 2 dyrektywy Rady 72/166/EWG z dnia 24 kwietnia 1972 r. w sprawie zbliżenia ustawodawstw państw członkowskich odnoszących się do ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej za szkody powstałe w związku z ruchem pojazdów mechanicznych i egzekwowania obowiązku ubezpieczania od takiej odpowiedzialności (Dz.U. L 103, s. 1).

Dyrektywa 72/166

13 W rozumieniu art. 1 pkt 2 dyrektywy 72/166 „osoba poszkodowana" oznacza osobę, której przysługuje odszkodowanie z powodu strat lub szkód spowodowanych przez pojazdy.

Przepisy krajowe

14 Zgodnie z § 332 ust. 1 Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (ustawy o powszechnym ubezpieczeniu społecznym, zwanej dalej „ASVG"):

„Jeżeli osoby, którym zgodnie z postanowieniami niniejszej ustawy federalnej przysługują świadczenia […], są uprawnione na podstawie innych ustaw do dochodzenia naprawienia szkody powstałej w wyniku zdarzenia ubezpieczeniowego, roszczenie odszkodowawcze przechodzi na ubezpieczyciela w zakresie, w jakim jest on zobowiązany do wypłaty tych świadczeń".

15 Paragraf 1394 Allgemeines bürgerliches Gesetzbuch (kodeksu cywilnego, zwanego dalej „ABGB") stanowi:

„Prawa nabywcy są tożsame z prawami zbywcy w odniesieniu do przeniesionej wierzytelności".

Postępowanie przed sądem krajowym i pytania prejudycjalne

16 W dniu 10 marca 2006 r. na niemieckiej autostradzie miał miejsce wypadek drogowy, w którym brały udział Ch. Gaukel, kierująca pojazdem ubezpieczonym od odpowiedzialności cywilnej w WGV-SAV oraz D. Kerti, kierująca innym pojazdem. D. Kerti, ze względu na sytuację na drodze została zmuszona do gwałtownego hamowania, po czym kierująca samochodem jadącym bezpośrednio za nią Ch. Gaukel uderzyła w tył jej pojazdu. Wskutek zderzenia D. Kerti doznała nadwerężenia części szyjnej kręgosłupa i musiała poddać się rozmaitym zabiegom medycznym. Ponadto lekarze prowadzący wystawili jej zaświadczenie o niezdolności do pracy od dnia 15 marca 2006 r. do dnia 21 marca 2006 r. VGKK, jako instytucja zabezpieczenia społecznego, pokryła koszty za swą ubezpieczoną, D. Kerti.

17 W okresie od 2 stycznia 2006 r. do 20 sierpnia 2007 r. D. Kerti zamieszkiwała w Bludenz (Austria). Od tego czasu przebywa w Ubstadt-Weiher (Niemcy).

18 Opierając się na cesji ustawowej praw D. Kerti, VGKK wystosowała w dniu 22 września 2006 r. pismo do WGV-SAV, przedstawiając jej zgodnie z § 332 ASVG poniesione przez VGKK koszty świadczeń na rzecz swojej ubezpieczonej, z terminem zapłaty do dnia 24 października 2006 r. VGKK twierdziła bowiem, że wyłączna odpowiedzialność za spowodowanie wypadku ciąży na ubezpieczonej w WGV-SAV.

19 Z uwagi na to, że zapłata nie nastąpiła, w dniu 13 lutego 2008 r. VGKK wystąpiła do Bezirksgericht Dornbirn (Austria) z powództwem regresowym przeciwko WGV-SAV. WGV-SAV, kwestionując powództwo co do istoty, podniosła również brak jurysdykcji międzynarodowej sądu, do którego wniesiono pozew. Po pierwsze, podniosła, że sporne roszczenia, co się tyczy ich źródła, są roszczeniami D. Kerti, która w chwili wniesienia pozwu miała miejsce pobytu w Niemczech. Po drugie, wskazała, że spór toczy się między stronami, które znajdują się w równorzędnej pozycji, w związku z czym strona powodowa nie wymaga szczególnej ochrony w rozumieniu rozporządzenia nr 44/2001.

20 Postanowieniem z dnia 21 maja 2008 r. Bezirksgericht Dornbirn odrzucił pozew ze względu na brak jurysdykcji międzynarodowej.

21 VGKK odwołała się zatem do Landesgericht Feldkirch, wnosząc o uchylenie postanowienia z dnia 21 maja 2008 r. i nakazanie sądowi pierwszej instancji kontynuowania postępowania.

22 Landesgericht Feldkirch wskazuje trzy argumenty przemawiające na rzecz jurysdykcji sądów austriackich. Po pierwsze, należy według niego uważać VGKK za osobę poszkodowaną, ponieważ wypłaciła świadczenia D. Kerti w następstwie jej wypadku. Po drugie, z uwagi na cesję ustawową na podstawie § 332 ASVG już z chwilą wypadku VGKK wstąpiła we wszystkie prawa D. Kerti. Ponieważ weszła w pozycję prawną swojej ubezpieczonej, powołuje się w pozwie na prawa ubezpieczonej, a nie swoje własne. Po trzecie, w przypadku poważnego wypadku powodującego szkody na osobie bezpośredni poszkodowany zachowuje roszczenia o zadośćuczynienie i naprawienie szkód materialnych. Może on ich dochodzić przed sądem swojego miejsca zamieszkania. W takiej sytuacji roszczenia o zwrot kosztów leczenia i ewentualnie renty przechodzą na zakład ubezpieczeń społecznych. Jeżeli zakład ten nie mógłby powołać się na tę samą jurysdykcję, musiałby wystąpić z powództwem regresowym do sądu innego państwa członkowskiego. W takich warunkach te same okoliczności byłyby oceniane przez sądy różnych państw członkowskich, co mogłoby okazać się sprzeczne z celami rozporządzenia nr 44/2001, gdyż mogłoby dojść do wydawania przez sądy różnych państw członkowskich niemożliwych do pogodzenia ze sobą orzeczeń.

23 Jednakże zdaniem sądu odsyłającego dwa argumenty przemawiają przeciwko uznaniu jurysdykcji sądów austriackich. Po pierwsze, celem dyrektywy 2000/26 jest ochrona strony słabszej poprzez uproszczenie i ułatwienie dochodzenia roszczeń odszkodowawczych w przypadku wypadków drogowych z elementem zagranicznym. Tymczasem, jak wskazuje sąd odsyłający, powołując się na wyrok z dnia 13 grudnia 2007 r. w sprawie C-463/06 FBTO Schadeverzekeringen, Zb.Orz. s. I-11321, instytucji zabezpieczenia społecznego nie sposób uważać za stronę słabą, zasługującą na ochronę przy

stosowaniu przepisów o jurysdykcji międzynarodowej. Po drugie, w art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 44/2001 mowa jest jedynie o osobie poszkodowanej, a nie o ewentualnym ustawowym nabywcy praw.

24 W tych okolicznościach Landesgericht Feldkirch postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:

„1) Czy odesłanie w art. 11 ust. 2 [rozporządzenia nr 44/2001] do art. 9 ust. 1 lit. b) tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że instytucja zabezpieczenia społecznego, która z mocy ustawy nabyła roszczenia strony bezpośrednio poszkodowanej [§ 332 ASVG], może wytoczyć powództwo bezpośrednio przeciwko ubezpieczycielowi przed sądem państwa członkowskiego swojej siedziby, o ile takie bezpośrednie powództwo jest dopuszczalne i ubezpieczyciel ma siedzibę na terytorium jednego z państw członkowskich?

2) W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na pytanie pierwsze:

Czy jurysdykcja ta ma miejsce również wtedy, gdy strona bezpośrednio poszkodowana nie ma w chwili wniesienia powództwa do sądu miejsca zamieszkania lub zwykłego miejsca pobytu w państwie członkowskim, w którym zakład ubezpieczeń społecznych ma swoje przedsiębiorstwo?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

Uwagi wstępne

25 Tytułem wstępu należy zauważyć, że istnieją rozbieżności między różnymi wersjami językowymi art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 44/2001. I tak w wersji francuskiej użyto terminu „victime", którego wykładnia semantyczna odsyła do osoby, która bezpośrednio poniosła szkodę. Natomiast w wersji niemieckiej, będącej wersją języka postępowania, użyto wyrażenia „der Geschädigte", co oznacza osobę poszkodowaną. Termin ten może więc oznaczać nie tylko osobę, która bezpośrednio poniosła szkodę, ale również tę, która poniosła szkodę jedynie pośrednio.

26 W tej kwestii z utrwalonego orzecznictwa wynika, że konieczność jednolitej wykładni prawa wspólnotowego nie pozwala w razie wątpliwości na interpretację brzmienia przepisu w oderwaniu, lecz przeciwnie, wymaga dokonywania jego wykładni w świetle wersji w pozostałych językach urzędowych (zob. wyroki: z dnia 12 lipca 1979 r. w sprawie 9/79 Koschniske, Rec. s. 2717, pkt 6; z dnia 2 kwietnia 1998 r. w sprawie C-296/95 EMU Tabac i in., Rec. s. I-1605, pkt 36; z dnia 9 marca 2006 r. w sprawie C-174/05 Zuid-Hollandse Milieufederatie i Natuur en Milieu, Zb.Orz. s. I-2443, pkt 20) oraz z uwzględnieniem ogólnej systematyki i celu uregulowania, którego stanowi część (wyrok z dnia 27 października 1977 r. w sprawie 30/77 Bouchereau, Rec. s. 1999, pkt 14).

27 W niniejszej sprawie należy stwierdzić, że po pierwsze, podobnie jak w wersji niemieckiej, w innych wersjach językowych art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 44/2001 użyto wyrażenia „osoba poszkodowana". Jest tak w wersji hiszpańskiej („persona perjudicada"), czeskiej („poškozený"), duńskiej („skadelidte"), estońskiej („kahju kannatanud pool"), włoskiej („persona lesa"), polskiej („poszkodowany"), słowackiej („poškodený") i szwedzkiej („skadelidande"). Po drugie, w ww. wyroku w sprawie FBTO Schadeverzekeringen, pkt 26, Trybunał orzekł, że funkcją odesłania z art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 44/2001 jest dodanie do listy powodów wymienionych w art. 9 ust. 1 lit. b) tego samego rozporządzenia osób, które poniosły szkodę, bez zawężania ich kręgu wyłącznie do tych, które poniosły szkodę bezpośrednio.

28 Z powyższego wynika, że art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 44/2001 należy rozumieć w ten sposób, że obejmuje osobę poszkodowaną.

Co do istoty

W przedmiocie pytania pierwszego

29 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający zmierza zasadniczo do ustalenia, czy odesłanie w art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 44/2001 do art. 9 ust. 1 lit. b) tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że instytucja zabezpieczenia społecznego, która z mocy ustawy nabyła roszczenia strony bezpośrednio poszkodowanej w wypadku drogowym, może wytoczyć powództwo bezpośrednie przed sądem państwa członkowskiego, w którym ma siedzibę, przeciwko ubezpieczycielowi osoby uważanej za odpowiedzialną za wypadek, posiadającemu siedzibę na terytorium innego państwa członkowskiego.

30 Trybunał orzekł już, że odesłanie w art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 44/2001 do art. 9 ust. 1 lit. b) tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że sądy państwa członkowskiego, w którym osoba poszkodowana ma miejsce zamieszkania, są właściwe do rozpoznania powództwa wytoczonego bezpośrednio przeciwko ubezpieczycielowi, o ile takie bezpośrednie powództwo jest dopuszczalne i ubezpieczyciel ma siedzibę na terytorium jednego z państw członkowskich (ww. wyrok w sprawie FBTO Schadeverzekeringen, pkt 31).

31 Co się tyczy spraw z zakresu ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej za wypadki drogowe, z art. 1 pkt 2 dyrektywy 72/166 i z art. 3 dyrektywy 2000/26 interpretowanych w świetle motywu 16a dyrektywy 2000/26 wynika, że osoba poszkodowana ma prawo wytoczenia powództwa przed sądami swego miejsca zamieszkania przeciwko ubezpieczycielowi osoby uważanej za odpowiedzialną za wypadek.

32 Należy zatem ustalić, czy prawo to przysługuje również instytucji zabezpieczenia społecznego, ustawowemu nabywcy praw ofiary wypadku drogowego.

33 W tej kwestii VGKK podnosi, że poniosła szkodę, wypłacając świadczenia swojej ubezpieczonej. W konsekwencji uważa, że należy ją uznać za osobą poszkodowaną zgodnie z autonomiczną wykładnią tego pojęcia. Ponadto jako ustawowy nabywca praw swojej ubezpieczonej weszła, jak twierdzi, zgodnie z prawem austriackim, nie tylko w jej prawa materialne, ale także proceduralne, w tym uprawnienie przewidziane w art. 9 ust. 1 lit. b) i art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 44/2001. Gdyby było inaczej, tj. gdyby istniały różnice w ramach cesji ustawowej, pozbawiłoby to znaczenia tę instytucję prawną.

34 Rząd hiszpański podkreśla w szczególności, że w przypadku śmierci osoby poszkodowanej jej spadkobiercy, tj. ustawowi nabywcy jej praw, powinni mieć prawo do wniesienia do sądu ich miejsca zamieszkania sprawy o odszkodowanie przeciwko ubezpieczycielowi osoby uważanej za odpowiedzialną, tak samo jak mógłby był to uczynić za życia ich spadkodawca.

35 W celu zapewnienia rozporządzeniu nr 44/2001 pełnej skuteczności i autonomicznej wykładni, należy odnieść się przede wszystkim do jego systematyki i jego celów (wyroki: z dnia 14 lipca 1983 r. w sprawie 201/82 Gerling Konzern Speziale Kreditversicherung i in., Rec. s. 2503, pkt 11; z dnia 20 marca 1997 r. w sprawie C-295/95 Farrell, Rec. s. I-1683, pkt 12, 13; z dnia 3 lipca 1997 r. w sprawie C-269/95 Benincasa, s. I-3767, pkt 12; z dnia 15 stycznia 2004 r. w sprawie C-433/01 Blijdenstein, Rec. s. I-981, pkt 24). W konsekwencji stosowanie szczególnych instytucji prawnych, takich jak cesja ustawowa, przewidziane w prawie austriackim i w porządkach prawnych państw członkowskich, nie może mieć wpływu na wykładnię tego rozporządzenia. W przeciwnym razie wykładnia rozporządzenia nr 44/2001 byłaby zależna od prawa krajowego państw członkowskich, a jednolite stosowanie tego rozporządzenia we Wspólnocie byłoby zagrożone.

36 W tej kwestii motyw 11 rozporządzenia nr 44/2001 przewiduje, że przepisy o jurysdykcji powinny być w wysokim stopniu przewidywalne i powinny zależeć zasadniczo od miejsca zamieszkania pozwanego, a tak ustalona jurysdykcja powinna mieć miejsce zawsze, z wyjątkiem kilku dokładnie określonych przypadków, w których ze względu na przedmiot sporu lub umowę stron uzasadnione jest inne kryterium powiązania.

37 I tak jurysdykcja sądów tego państwa członkowskiego, na którego terytorium pozwany ma miejsce zamieszkania, niezależnie od jego obywatelstwa, stanowi w systemie tego rozporządzenia zasadę ogólną, wyrażoną w jego art. 2 ust. 1 (wyroki: z dnia 19 stycznia 1993 r. w sprawie C-89/91 Shearson Lehman Hutton, Rec. s. I-139, pkt 14; z dnia 5 lutego 2004 r. w sprawie C-265/02 Frahuil, Rec. s. I-1543, pkt 23; z dnia 13 lipca 2006 r. w sprawie C-103/05 Reisch Montage, Zb.Orz. s. I-6827, pkt 22; z dnia 11 października 2007 r. w sprawie C-98/06 Freeport, Zb.Orz. s. I-8319, pkt 34).

38 Artykuł 3 ust. 1 tego rozporządzenia zawiera odstępstwo od tej zasady ogólnej. Przewiduje on bowiem, że osoby mające miejsce zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego mogą być pozywane przed sądy innego państwa członkowskiego, ale jedynie na podstawie sekcji 2–7 rozdziału II rozporządzenia nr 44/2001 (ww. wyroki: w sprawie Reisch Montage, pkt 22; w sprawie Freeport, pkt 34).

39 W konsekwencji normy jurysdykcyjne stanowiące odstępstwo od zasady ogólnej nie mogą być interpretowane w sposób wykraczający poza przypadki wprost wymienione w rozporządzeniu nr 44/2001 (zob. w szczególności wyroki: z dnia 21 czerwca 1978 r. w sprawie 150/77 Bertrand, Rec. s. 1431, pkt 17; z dnia 17 czerwca 1992 r. w sprawie C-26/91 Handte, Rec. s. I-3967, pkt 14; ww. wyrok w sprawie Shearson Lehman Hutton, pkt 16; wyrok z dnia 13 lipca 2000 r. w sprawie C-412/98 Group Josi, Rec. s. I-5925, pkt 49; ww. wyrok w sprawie Freeport, pkt 35).

40 Sekcja 3 rozdziału II ustanawia autonomiczny system podziału kompetencji sądowych w sprawach dotyczących ubezpieczeń (wyrok z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie

C-112/03 Société financière et industrielle du Peloux, Zb.Orz. s. I-3707, pkt 29). Zgodnie z motywem 13 rozporządzenia nr 44/2001 celem tej sekcji jest ochrona strony słabszej przez przepisy jurysdykcyjne bardziej dla niej korzystne niż przepisy ogólne.

41 Funkcja ochronna tych przepisów oznacza, że stosowanie szczególnych norm jurysdykcyjnych ustanowionych w tym celu w rozporządzeniu nie obejmuje osób, wobec których taka ochrona nie jest uzasadniona.

42 Tymczasem nie podnoszono, by instytucja zabezpieczenia społecznego, jak VGKK, była stroną gospodarczo słabszą i prawnie mniej doświadczoną niż ubezpieczyciel odpowiedzialności cywilnej, jak WGV-SAV. Trybunał wskazał już w sposób ogólny, że nie jest uzasadniona żadna szczególna ochrona w stosunkach pomiędzy profesjonalnymi uczestnikami obrotu w sektorze ubezpieczeń, spośród których żaden nie może zostać uznany za znajdującego się w słabszej pozycji w stosunku do drugiego (wyrok z dnia 26 maja 2005 r. w sprawie C-77/04 GIE Réunion européenne i in., Zb.Orz. s. I-4509, pkt 20).

43 W konsekwencji instytucja zabezpieczenia społecznego, ustawowy nabywca praw osoby bezpośrednio poszkodowanej w wypadku samochodowym, nie może powoływać się na przepisy art. 9 ust. 1 lit. b) w związku z art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 44/2001 w celu wystąpienia z powództwem bezpośrednim do sądu swego państwa członkowskiego przeciwko ubezpieczycielowi osoby uważanej za odpowiedzialną za ten wypadek, posiadającemu siedzibę w innym państwie członkowskim.

44 Natomiast taki ustawowy nabywca praw osoby bezpośrednio poszkodowanej, który może zostać uznany za stronę słabszą, powinien móc skorzystać ze szczególnych norm kompetencyjnych określonych w tych przepisach. Miałoby to miejsce w szczególności, jak wskazuje rząd hiszpański, w przypadku spadkobierców ofiary wypadku.

45 Ponadto stwierdzenie z pkt 43 niniejszego wyroku znajduje potwierdzenie w orzecznictwie Trybunału dotyczącym norm szczególnych w sprawach dotyczących umów konsumenckich, zamieszczonych w sekcji 4 rozdziału II rozporządzenia nr 44/2001, których celem jest również ochrona strony słabszej. Trybunał wskazał już bowiem, że nabywca praw, który w ramach wykonywania działalności zawodowej wytacza powództwo, by dochodzić wierzytelności zbywcy wynikającej z umowy zawartej przez konsumenta, nie może korzystać ze szczególnych norm kompetencyjnych przewidzianych dla spraw z zakresu umów konsumenckich, gdyż ich celem jest ochrona strony gospodarczo słabszej i prawnie mniej doświadczonej (ww. wyrok w sprawie Shearson Lehman Hutton, pkt 20–24).

46 Stwierdzenie z pkt 43 niniejszego wyroku znajduje dodatkowe potwierdzenie w ww. wyroku w sprawie Blijdenstein. W pkt 34 tego wyroku Trybunał dokonał wykładni art. 5 pkt 2 Konwencji z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 1972, L 299, s. 32), zmienionej Konwencją z dnia 9 października 1978 r. w sprawie przystąpienia Królestwa Danii, Irlandii i Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej (Dz.U. L 304, s. 1 i — tekst zmieniony — s. 77), Konwencją z dnia 25 października 1982 r. w sprawie przystąpienia Republiki Greckiej (Dz.U. L 388, s. 1) oraz Konwencją z dnia 26 maja 1989 r. w sprawie przystąpienia Królestwa Hiszpanii i Republiki Portugalskiej (Dz.U. L 285, s. 1), w ten sposób, że postanowienie to nie pozwala instytucji publicznej na występowanie do sądów tego umawiającego się państwa członkowskiego, w którym ma siedzibę, z powództwem regresowym o zwrot kwot wypłaconych wierzycielowi alimentacyjnemu, w którego prawa wstąpił, przeciwko dłużnikowi alimentacyjnemu zamieszkałemu w innym państwie członkowskim, ponieważ ta instytucja nie jest stroną słabszą w stosunku do tego dłużnika alimentacyjnego.

47 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy udzielić następującej odpowiedzi: odesłanie w art. 11 ust. 2 rozporządzenia nr 44/2001 do art. 9 ust. 1 lit. b) tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że instytucja zabezpieczenia społecznego, która z mocy ustawy nabyła roszczenia strony bezpośrednio poszkodowanej w wypadku drogowym, nie może wytoczyć powództwa bezpośredniego przed sądem państwa członkowskiego, w którym ma siedzibę, przeciwko ubezpieczycielowi osoby uważanej za odpowiedzialną za ten wypadek, posiadającemu siedzibę na terytorium innego państwa członkowskiego.

W przedmiocie pytania drugiego

48 W świetle odpowiedzi udzielonej na pytanie pierwsze nie jest konieczna analiza drugiego pytania przedstawionego przez sąd odsyłający.

W przedmiocie kosztów

49 Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Odesłanie w art. 11 ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych do art. 9 ust. 1 lit. b) tego rozporządzenia należy interpretować w ten sposób, że instytucja zabezpieczenia społecznego, która z mocy ustawy nabyła roszczenia strony bezpośrednio poszkodowanej w wypadku drogowym, nie może wytoczyć powództwa bezpośredniego przed sądem państwa członkowskiego, w którym ma siedzibę, przeciwko ubezpieczycielowi osoby uważanej za odpowiedzialną za ten wypadek, posiadającemu siedzibę na terytorium innego państwa członkowskiego.

Podpisy